

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előzetes helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján tör.énhetik a megr. ndelés. Az Ertesítőben mindenféle hűdtevény fölvetetik 's pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyar- és Erdélyország (kir. biztos nevezetik a' zágrábi dec. kicsapongások megvizsgálására; nemzeti színház; Constatirozás gr. Széchenyi Istvántól; Országgyűl. közlemény: a' 109 és 110d. f.ördi ülés részletei a' városok rendezés. ügyében névszerint a' bekebelezésről; a' 162d. ker. ülésben a' hajdukerületi rendezés Xdk része a' munkálat végeig haladt; 163d. ker. ülésben az országgy. ifjúság által szathmármezei követ Uray B. ellen elkövetett kihágás iránt érkezett k. leirat tárgyalatása a' követi bán-talmatlanság ügyében tartott előterjesztésekkel; a' 112d. f.ördi orsz. ülésben a' városi bekebelezés iránti tanácskozás még sem juttatja végre; a' 164d. ker. ülésben a' házi adó jöve szöngyere de az nap határozat nem keletkezvén később orsz. ügygyűlési választmány kiküldetése határozatokat azt meg vizsgálandó: mik a' nemzet előleges főszükségei, mi forrá-sokból fűdöztesse azokat, 's milly mód kules v. arány sze-rint szerzetessék meg a' kivárató összeg? budapesti napló; fővárosi 's irodalmi ujdonságok; színházi krónika, a' két fő-városi kegy. rendi tanodák próbatételei; székesi közgyűlés tárgyai 's utasítása.)

Ausztria (Fengeri kereskedés iránti szerződés készülöben Törökországgal 's egyéb bécsi hírek az Angoulemei hg. fel-gyógyulásához semmi remény.)

Spanyolország (Madrid folyvást nyugott, Alicante ostrom alatt; sajtó elleni erőszakoskodás.)

Anglia (Russell indítványa megbukván O Connell népszerű-sége folyvást növekszik.)

Franciaország (Tahitiban a' volt rend helyre állítottak.)

Görögország (Az alkotmány-okirat körülüti viták)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély

Őcs. 's ap. kir. Felsége febr. 21kén kelt k. határo-zatánál fogvást a' Zágráb megyei közgyűlés alkalmakor mult december 9kén Zágrábban történt kicsapongások körülményes és hiteles megvizsgálása végett kir. biz-tosul almási Rudics József bacsodrogai főispánt, sar-kantus vitézt 's helytartósági tanácsost méltóztatott kegy. kinevezni. Ezen legfőbb parancs Zágráb me-gyének f. hó 4kén tartott közgyűlésén kihirdetett 's ugyanaz sz. k. Zágráb városának is szóval szóra meg-küldetvén a' martius 5kei tanácsülésben felolvastott.

F. hó 6kán „Szökött katonák” ezimű előadás jövedel-méből, az árvíz által károsult aradiak fölségelésére, 575 ft. 8 kr. váltó már kézhez szolgáltatott. Alulirt azon-ban kedves kötelességemnek ismerem nyilvánítani, hogy ez nem annyira nekem, mint inkább t. cz. Bohusé szűl. Szögyény Antónia és Fáschoné szűl. Majthényi Izabella assz. ó nagyságoknak tulajdonítható érdemül, kik a' jó-tékonyaság szelleme által lelkesülten, mindent elkövet-tek, hogy a' jegyeknek kelendőseget szerezzenek. Pesten, mart. 7kén 1844. Bartay Endre. m. k. nemzeti színház-igazgató.

Constatirozás.

Hogy a' kávéház- és galleriahős, meg a' hü-be-le-balázsféle politicus, a' millyenekkel nem tagadhat-ni szépen el van látva hazánk, nem fogná nagyon inyel-ni — gouter — legközelebrül irt újságezikkeimet, azt magamban elgondolám, mert hiszen honunk e' vitézei inkább csak azt kedvelik, mi felsőbb-ség- és kormány-nyalij húzással jár, vagy a' mivel kapustul törnek ház-ba; hanem hogy a' leghiggadtabb 's legméltányo-sabbak közül is anyyi fogná gáncsolni sőt kárhóztatni ebbeli eljárásomat, mint tapasztalni vagyok kénytelen, ezt nem vártam volna. Ámde úgy van. És ez mód nél-kül lever 's elszomorít, megvallom. Mert új bizony-sága, milly kevéssé hat szövevényes politikánk mélyei-be honunk nem egy, minden másban tiszta felfogásu, fia is. 'S hogy ekkép, mivel ha még a' higgadtabb 's vi-lágosb fők is csak felszínesen, 's mint az angol mond-ja, egyedül féloldalulag — only one side of the ques-tion — ítélnék honunk külviszonyai által annyira fel-tételezett beldiagnosissáru, valóban méltán de aggasz-tó gyötrellemmel kérdezhetni: ugyan hol létezik tehát felüldülésünk 's egykori felvirágzásunk hihetősége; a' minthogy csupa véletlen és pusztá jó szerenese teljes-séggel nem szülhet illy eredményeket, nem szülhet pe-dig számos ok miatt még azért is, mert átalakulási mű-ködésinkben folyton 's elkerülhetlenül fognak növeked-ni a' complicatiók, és e' szerint tömkelegi állapotunk- 's viszonyinkbul biztos és virágzó létre minket bizony egyedül mély tárgy- és körülményismeret, 's ezeknek ugyancsak kellő és gyakorlati használata vezethetnek ki. Mihez képest bátran is állíthatni, hogy ha már más-utt sem éppen könnyű és gyermekjáték a' politikai tud-domány, az magyar körülményink közt valóságosan olly problema, mellyet legalább: éretlen felszínség soha de soha nem bír oldani fel.

Azt mondják: „kár volt 's hogyan juthatott eszem-be, éppen most csökkenteni akarni az oppositiot, 's a' nemzet loyaltását vennem kérdésbe, mikor a' hon in-vestitionalis kérdését megkedveltemi czélom, 's e' sze-rint a' kedélyeket inkább emelni, mint azokat leverni lett volna józan. Nem egy, ki vonzalommal viseltetik az ügyhez, már már elfordul attul 's a' t. — Igen így szól-nak és úgy vélekednek, „hogyan, midőn ekkép az op-positio hajlamát veszteném, azért a' conservativ párt és a' kormány pártolását nem fognám megnyerni viszon-lag, 's e' szerint magam döntémen meg azon ügyet, mellyet előmozdítani vélek.”

És az okoskodás talpraesett, nem tagadhatni, fel-téve azonban, ha az oppositio táborából bíráltatik az; mert ha nem onnan bíráltatik, de kissé magasb szem-pontbul vétetik, akkor tüstint éppen nem talpraesett-nek, de nagyon is sántikálóknak mutatkozik annak lé-nyege. Vizsgáljuk.

Az oppositioinak, ha így lehetne mondani „tábo-ra,“ minden más párt és a' kormány hozzájárulása nél-kül, e' gy e' d' ül nemcsak nem bírja egészen, azaz tör-vényig kivívni az általam kitűzött teledíji eszmét, de a' viadal első stadiumában, a' vármegyéknel is minden hihetőség szerint már megakad. — A' domestica eles-tét legfőképp ez okozta, ezen taktika t. i., melly szerint az oppositio némileg a' nemzet színében lépven fel — valamint nem egy tagja saját véleményét egyenesen a' nemzet véleményének gondolja — magas lelkiületében minden más színűt nemcsak kihagyott kellő számításáb-ul, de előleg ad captandam benevolentiam minden mó-don lealázott 's lefitymált, honnét aztán természetesen — mert mai időkben az eröltetés okvetlen reactiot szűl — elmulhatlanul be kellett következni mind azon co-moediák- és tragoediáknak, mellyeknek tanuji valánk.

Ha tehát efféle előzvények nélkül nem is lett vol-na tisztában, hogy bizony olly kényes kérdést, mint „az erszenybenyulás kérdése“ ki nem vihatni Magyar-országban egyedül az oppositioi tábor bajnokiságával, de illy diadalra szinte minden hazai erők központosí-tása szükséges, minden esetre untig felnyílhatott az érintett események következtében bár a' legtródiabb-látónak is szeme, hogy illy egyoldalú felszeg taktikával nemcsak befejezett törvényig, de a' törvénynek csak leg-első stadiumáig sem érhetni czélt.

Bátran elfogadhatni tehát befejezett tényül, hogy miután még kérdés: vajjon a' hazának minden már ki-bontakozott hűsége és értelme együttvéve elégséges leend-e a' teledíji eszme diadalára, az oppositio tá-bora azt egyedül soha nem bírja kivívni, bármikép vi-tézkednek is egyebiránt.

És ha ez befejezett tény, 's e' fölött még az is kér-déses: vajjon a' honnak minden disponibilis hűségi 's értelmi erje le bírja-e az érintett kérdésben győzni az ellene okvetlen gördítendő akadályokat: akkor leg-alább az én felfogásom szerint — ha t. i., „pilátusi kéz-mosással,“ „voluisse sat est“ —féle megnyugtatókkal, és a' magyarországi minden civilisált nemzetek mögötti pirulásra méltó jelenlegi „status quo“-val, vagy mellé-kes czélokkal, mint például pártvezéri dicsőséggel (!?) 's effélékkel be nem érjük, de mindent el akarunk követ-ni, hogy vérünk virágzó nemzeté emelkedjék, 's ek-kép gyakorlati kifejtésének is meg akarván t e' t e' l és nemcsak sz ó v a l vetni sarkalátát, a' teledíji eszme sikerét is őszintén ohajtjuk — akkor legalább az én fel-fogásom szerint — 's ám ítélnék a' nyájas olvasó annak józan vagy éretlen voltáru — egyedül az itt kitűzen-dő 's lehető legnagyobb szigorral követendő taktika ut-tán lehet, ha lehet, a' teledíjt illetőleg kivívni diadalt. 'S ugyanis: Ha nemcsak

Vérünknek, mint egyik főtenyezőnek eddigelé már kibontakozott 's rectificált egyetemes hűsége és értelme nyeretik meg az eszmének minden módoni pártolása-ra; de a'

Kormányának, mint másik főtenyezőnek, hajlama és jóváhagyása is hasonlólag biztosítatik az ügy iránt.

Száraz combinatio szerint csak így lehet, ha le-het — mert hiszen minden esetre vajmi problematicus marad az ügy sikere — érni czélt.

Ámde ha ez áll, és a' felhozott taktika első ré-szét illetőleg siker végett minden hazai hű és értelmes kedélynek concurrálnia kell, mikép az éretlen tömeg

előítéleteit legyőzve, azt saját jobb hasznával 's a' nem-zet szebb jövődjével ismértesse meg: akkor maga magátul fejlík azon kérdés:

1szer. Hogy vajjon hol rejlenek ezen hű és értol-mes kedélyek? És aztán

2szor. Mikép lehet e' kedélyeket az ügynek meg-nyerni?

'S most menjünk az oppositio táborába, mellyben természet szerint, ha ez nota bene időkünti — 's ez mindenütt és mindenkor úgy volt — in ultima analysi elvégre mindig a' legtulzábbak 's legkevesebb conciliabilisak szoktak uralkodni, a' nagyobb tömeg ellenben inkább csak szokásbul, divatbul, vagy álszégyen 's fé-lélem miatt fogad szót és áll sort; menjünk az oppositio táborába mondom, 's ott ha külön árnyéklatokban bár, de azért bizonyosan örökleget azt fogjuk hallani, hogy i-gazi értelem 's kivált valódi hűség csak náluk van, 's ekkép valamint a' teledíji eszmének, úgy minden e-gyéb hasznos tárgynak előmozdítása végett, legczéli-rányosb az oppositiot növelni és szilárdítani, ennek nö-velésére pedig nincs foganatosb mód, mint minden más-velekedésüt legyalázni, ledögönyözni, lemoslétkozni.

És ez az érintett tábori szempont és nézet, melly kivált egy idő óta olly mérges intolerantiára fajult, és ez által olly mérges reactiokat szűlt, hogy valóban leg-több megyében, mellyeknek autonómiai elsőségükkel annyira szeretünk dicsekedni, sőt még az országgyűlés fertőzhetlen szent terén is szinte már kard- és pisztoly-lal állunk Montecchi és Capulettiként egymással szem-közt, míg az alatt sínylik a' haza, vérzik a' hű hazai ke-dély, 's ivadékiival együtt csak azon ármány kaczag, melly ugyan pihen néha, melly azonban egészen soha nem távozott boldogtalan fajtánktul, de jobbadán min-dig akkor érezteté velünk viszonlag egy mára uszító hatalmát, mikor haladni akartunk, 's érezteti mais ag-gasztólag, mintha öröki pangásra, vagy minden elő-menetetel lehetetlenné tevő egymás elleni agyarkodásra volna kárhóztatva szerencsétlen vérünk.

Én e' taktikát egyoldalunak sőt visszahatóknak tart-ván másképp látom a' dolgot, 's valamint nem vonako-dom ezenel ismételve kijelenteni, hogy számtalan op-positioi tagot ismerek, kinek lelki tisztaságaért becsü-letemmel mernék kezkeskedni, némellyekkel pedig bát-ran büszkélkedhetik nemzetünk, úgy a' most egészen hibásan nevezett, vagy legalább olly sokszor méltatlan-ralágalmazott conservativ osztályban szinte számta-lan egyed van, kiknek keblük vajmi hűn dobog a' honért, sőt több, minden tekintetben egy hazafi mögött sem áll, 's hogy ekkép azon hű és értelmes kedélyek, mellyek legőszintébb együtt-munkálása szükséges a' teledíji eszme sikerére, sem nem rejlenek egyedül az oppositioi pártban, sem kirekesztőleg más pártokban, sem egye-dül magas palotákban, sem kirekesztőleg földszinti há-zakban 'sat, de elszórva itt és ott is diszesítik a' hont, a' mint a' népek nemlője és Minerva egyre mára éppen nyájasban mosolygott, midőn bizony szintegy el van minden színű seletessel látva az oppositio mint más párt, szintegy a' magas palota mint a' földszinti ház 'sat.

Mihez képest nálunk Magyarországon valami na-gyobb 's életbevágóbb ügy keresztülvitelére, mikor egy hű kedélynek, egy jobb értelemnek sem volna szabad hiába vesztegelnie, koránsem az a' helyes taktika, hogy az oppositio legyalázza a' conservativet, ez viszont an-nyit vétsen az oppositioinak a' mennyit csak véthet, mert akkor természet 's a' régi magyar Adagio szerint „ha Te vered az én zsidómat, én viszont verem a' Te zsidó-dat“ együttmunkálás helyett civódás jö napi rendre; hanem a' valóságos haladási tatkika az, hogy miután tagadhatalanul mind az oppositio mind a' conservativ párt, a' mikép egyik és másik az országban most elkü-lönözve sőt egymással szemközt áll, felette sok rosz színű de még sokkal roszabb büzü seletessel el van disztelenítve, hogy miután mondom ez így van, halasz-tás és cikornyos nélkül odébb és utbul állíttassanak ez utólsók, t. i. a' selettesek, a' hazai hűk és értelmesek vi-szont megszabadulván e' tikkasztó tehetült, melly őket olly sokszor és olly annyira compromittálta 's mind-egyre compromittálta, 's elnyomván kislelkü antipathiá-kat, 's mindenek fölött elfojtván a' pártvezéri vi-szketegget — itt vigyázatok magatokra drága földiek, mert rendszerint itt csip meg titeket ármány —

's efféle hazafhoz sehogy sem illő gyengeségeket, fog-
 jának kezét 's vessenek vállat, és „Becsültessek meg a'
 magyar nevéit,“ mely utolsó sorban, a' mint én értem azt
 's én tudok hozzá, mennyire néhány sorral kitehetni, az
 igazi hazafi kötelességét tekintve, minden kimerítve
 van; saját magokat illetőleg pedig „Becsüljék meg vi-
 szonlag egymást 's önmagukat,“ mely sor megint mind
 azt foglalja magában, a' mivel másoknak és minma-
 gunknak tartozunk. Milly tanoktól azonban — melye-
 ket egyébiránt nem én találtam fel, mert régiebbek a-
 zok mint ujabbi felbredésünk, csak hogy nem valának
 mindig respectálva — milly tanoktól azonban mondom
 vajmi távol estünk legközelebbi időkben is, mert nézzük
 bár megyeink közéletét, vagy tekintsük országgyűlésünk
 salvus conductus által biztosított (?) terét, sőt figyel-
 mezzünk társasági viszonyinkra, vagy még családi 's
 legközelebbi rokon köreinkre, 's valóban pirulva leszünk
 megvallani kénytelenek, hogy mindnyájan sem a' ma-
 gyar nevéit nem becsüljük, sem viszonzlag egymást,
 sem saját magunkat nem becsüljük meg kellőleg 's
 mint illenék. —

'S oka ennek? Az emberi események természetes
 kifejlése mellett, mely nagy folyókhoz képest nem tart
 közép utat, de valamint ezek csapnak partról partra,
 úgy esik az tulságból tulságra; ezen természetes kifej-
 lési rendszer mellett mondom, legelsőben is azon, hogy
 másképp ne nevezem, „látán mozdulatlanoknak“ kö-
 szönhetjük honunk jelenlegi felizgatott létét, kik mint
 Józsué a' napot, úgy ők Magyarországot megállítani ke-
 vélykedtenek, mert ez törhetlen, az élet törvényeivel el-
 lenkező volt, 's ekkép kénytelenül idéző fel vérünknek
 lappangó, 's ha így lehetne mondani, indignált' erejét.
 És eddig egyenesen a' conservatív tábor némi egyedeit
 illeti a' bűn. Midőn hazánknak mostani tulcsigázott,
 egymás ellen dülő lázas, és innen, ha maga magában tö-
 kéletesen el nem szakadoz a' hon, alkalmasint ismét
 csontmerevedtségbe süllyedő léte viszont, nem átalom
 mondani, egyenesen azon, hogy másképp ne nevezem
 „népnyengékkel kaczerkódó kolompasok és coryphaeu-
 sok“ műve, kik mintegy systematisált terrorismust gyako-
 rolván a' haza fölött, minden opiniót violentálnak, és
 mindenütt győzni, 's hol minoritásban vannak, erőszak
 által győzni, vagy a' majoritást legalább megzsibbasz-
 tani törekednek. Mi olly törhetlen zsarnokság, hogy
 annak csak gyáva veheti magát alá, mikép aztán nem
 csuda, ha vajmi sok kedély, mely már nemesb hazai hű-
 ségre 's kitisztultabb értelemre kezdett fejledezni, is-
 mét régi mozdulatlanágába süllyed. És e' tekintetben
 megint egyenesen az oppositioi tábor némi egyedeit il-
 leti a' bűn; azon különbséggel mindazáltal, hogy ha a'
 most idézett visszatartó „látán o k a t“ mai egybeme-
 csevészett létünkért a' felelősség nagy terhe is éri, azért
 még is ennél sokkal nagyobb véteksúly fekszik a' mai
 „izgatók“ lelkén; mert ha menthellen is: fajtánkat alváb-
 ban hagyni, vagy annak felbredését gátolni akarni,
 azért ez még is csak nemleges megsértése nemzeti tes-
 tünknek, midőn az, ki vérünknek mai nap úgy is kellettén
 tul felhevült létét tekintetbe nem véve, még inkább i-
 parkodik sufflaminálni a' kedélyeket, 's úgy szólván
 olajat önt a' tűzbe, az egyenesen gyilkol a' hazán, 's ek-
 kép ha nem fogja is a' jövő kor igazságos ítélete a' ré-
 gőbb 's mostani fentartók osztályát a' nemzetjótévéinek
 sorába emelni, bizonyosan köz nehezteléssel emléke-
 zendik meg azon tulhajtó izgatókról, kiknek minden ar-
 gumentumuk terrorismussal és szétbontási vágygyal jár,
 's kik ehez képest vajmi sok jobb embernek verik le tett-
 vágyát vagy ezt magok ellen idézik.

'S nézzünk körül, és az ország nem egy megyéje
 fogja tanubizonyni állításom igaz létét, mert nem egy
 megye van, mely a' következő phasisokon esett ke-
 resztül 's jutott mai állására: hogy t. i. azokban legel-
 sőben is bizonyos latino-olygarchico-verbőcziano-féle
 mixtum compositum áttellenében, mely egyedúrsági
 hatalmat usurpált, és semmiben sem akart legkisebbet is
 tágítani, bármilly józan 's korhoz illő előmeneteli vágy
 hajótörést szenvedett, sőt kudarcot vallott. Honnét az-
 tán a' dráma második felvonásában illy sorvasztó zsar-
 nokságot igen természetesen minden jobbravaló em-
 ber megunván, a' progressio zászlója lön divatos. Míg
 a' harmadik felvonásban az éppen csak most alakult
 haladó pártot viszont bizonyos democratico-gallico-
 terroristicó-féle mixtum anarchicum annyira felbőszíté,
 's olly tulságokra hajtá, hogy a' dráma negyedik fel-
 vonásában, részint bunkokratiával, részint nélkülé, de más
 móddal, ismét régi mozdulatlanágába helyző magát a'
 többség, míg addig irtalmatlan de azért még is haszta-
 lan imprecatiokat intonál, vagy magában esendesen phi-
 losophál a' „victrix causa Diis placuit, sed victa Cato-
 ni“-féle színezet, a' hübb kedély pedig levert remény-

nyel kérdezi magában: ugyan mikép fog kifejlődni az
 ötödik felvonás, mellyel — mint tudva van — rendsze-
 rint be szoktak fejeztetni a' tragoediák; és egyedül a'
 szerencsétlen magyart egymás ellen uszító azon már
 fenemlített vén ármány kaczag, mely sokfejú ivadéki-
 val már már mindenünnen köszönt ránk!

Valamint a' honi hűség és értelem, mellyek ed-
 digelé nemesültek 's kitisztultak — nemesültek 's ki-
 tisztultak mondom, mert fejletlen állati hűség 's álirá-
 nyu értelem is van — nem kirekesztőleg egy párt kin-
 cse, de mint arany a' bérczekben 's folyók medrében,
 elszórva ékesíti a' haza tág terét: szintugy nem syste-
 matisált terrorismus, lealázás és dögönyözés azon spe-
 cificum, melly most napi renden volna, most miután ál-
 talján véve már minden mozog, minden pezsg, és miután
 nemzeti testünk astheniából már egészen átment sthenia-
 sőt hyperstheniába, valóban nem; mert hiszen „ébersz-
 téssel még nem nyertél csatát, és ha igen indiscrete
 piszkálód a' már felbredtet, alkalmasint ellened for-
 dul ő.“ Ámde e' helyett, ha nemesak álomban és saját
 magunk 's mások ámitására vagy éppen hasznára (!!!),
 de valódiilag, és a' nemzet, a' nagy közönség hasznára
 sovárgunk haladni: akkor, nemzeti testünk mai diagno-
 sisánál fogva, egyedül minden erőletés 's efféle anyagi
 ingrediensektől kitisztult szellemi felsőbbbség biztosít-
 hatja a' sikert. Vagy más szavakkal: nem terrorismus
 de ok, nem lealázás de persvasio, nem dögönyözés de
 türelem, 's nem zsarnoki dagály de személyes példaadás
 azon kellék, mellyel ma mindennek el kell magát lát-
 nia, ki a' hazafi nevet érdemellenül bitorlani, 's legott —
 mert mai időkben a' bitor név fényt eltörli a' nap —
 saját személyét minden jobb ember előtt igen kétes kü-
 be állítani nem akarja. 'S ugyanis, mert — mit nem sza-
 bad felejteti — még nagy kérdés: valljon mind azon
 megnesesült hűség és rectificált értelem együttvéve,
 melly honunkban már disponibilis, ki birja-e emelni nem-
 zetünket mai olly problematicus állásából valódi és vi-
 rárgzó létre, 's hogy ekkép nem kisebbitni, elfojtani, vagy
 éppen ellenszegülésre bősztíni kellene ezen hűségi és
 értelmi kellékek súlyát, de inkább ápolni, növesztetni 's
 központositni, mennyire csak lehet; miszerint aztán, ha
 ez áll, szoros következetességgel nem az cselekszik jó-
 zanul és hasznosan a' hazára nézve, ki terrorisál, lea-
 láz, dögönyöz és zsarnokoskodik, mert e' manipulatók
 láz, mikor már minden éber, minden mozog — mit
 szinte nem szabad felejteti — nemesak ki nem fejtik a'
 még embryóban létező hűségi érzeteket 's még kétkedő
 értelemeket, de azokat egyenesen vagy elgázolják, vagy
 álrányokba sodorják; hanem csak az biztosítja vérünk
 előmeneteli sikerét valódiilag, ki okkal, a' valóban türe-
 delmes és megnesesült kitüntetésével és szavaival egy-
 behangzó tettel működik átalakulásunk szent ügyén,
 minthogy az éberek és gondolkozók ellenszegülés 's fél-
 recsapás nélkül kirekesztőleg csak illyféle tisztán szel-
 lemi indokokra hajlanak, midőn alvókra igaz, a' millye-
 nek honunkban a' politikai pályán azonban többé nem
 igen léteznek, egy kis anyagi, azaz feldögönyözési ve-
 gyület nem árt, sőt, mint volt idő, még szükséges is.

Mi magyarok most aggasztó elmulasztásink 's ten-
 nivalóink tengerének áttellenében úgy vagyunk, mint had-
 győzni szokott ellenséggel szemközt. Ugy hűgy még e-
 gész hadunk virága is, bármikép vitézkedjék egyébiránt,
 csak ügygyel bajjal fogja, ha fogja, kivivni a' diadalt.
 Milly vakság és pártkalandori viszketeg ehez képest, ha
 illy körülmények közt a' had bizonyos tábora, a' helyett
 hogy erejét a' köz cél elérésére a' had többi osztályi-
 val pontositná egybe hőslelkűleg, ha e' helyett minden
 más tábortakat különbség nélkül nemesak törhetlen gög-
 gely illet, de egyenesen 's annyira üldöz, míg elvégre a'
 had maga önmaga ellen fordítja fegyverét.

És e' tendenciát — tisztelet de igazság is — az
 oppositioinak nem egy tagja, 's ám nézzük a' megyéket,
 de nézzük magának az országgyűlésnek helyét is, ujab-
 b időkben nyíltan tanusítja; mert hiszen ki bárkit, ki az
 oppositiohoz nem tartozik, vagy jobban mondva: ki ma-
 gát mint poggyászfordót általa megnyergeltetni nem
 engedi, felette kevés kivétellel ex professo gyávanak,
 pecsovicsnak keresztel, 's úgy szólván kutyába sem vé-
 ve, minden kigondolható módon rágalmaz és üldöz, az
 bizony mondom, vagy r o s z c a l c u l u s a b a n pártja
 érdekétül elvakítottva nem birja háttérben látni a' hon
 hasznát, vagy tudja a' z é g, milly calculus
 s z e r i n t, ha ez bár a' hon romján történhetnék is, e-
 gyedül mindenek fölibe tolni akarja magát!

„Egy pártnak kell győzni, 's a' többit mind le-
 verni, csak így lesz a' honban unio, 's csak így remél-
 het a' magyar vér diadalt.“ Így szólnak 's e' szerintese-
 lekesznek is, mert magok körül mindent legyőzni, le-
 verni törekednek.

És ezen felfogás, bármilly különösnek látszassék is,
 ha az előadottak után én szólok így, egészen helytelen;
 mert igaz, egy pártnak le kell győzni, le kell verni min-
 den más pártot, minthogy pártokat egyeztetni, min t már
 előbbi cikkekemben érintém, teljességgel lehetetlen. Ám-
 de, mert ezen felfogást kénytelen vagyok nem egészen
 helytelennek sőt helyesnek tartani, azért az én és némi
 mások e' tekintetbeni felfogása közt még is roppant a'
 különbség, 's ugyanis: mert míg némi mások nem ve-
 vén kellő figyelembe, nemzetiség és alkotvány dolgá-
 ban hányadán van velünk a' kormány, egy megnes-
 szülő 's mindig növekedő oppositio phalanxába akar-
 ják részint bubájolni részint korbácsolni az egész haza
 tehetségét, addig én egy olly párt alakulásához kötöm
 honunk holdogságát, vérünk jövődjét, melly pondu-
 sa 's méltányos állása által, nemesak helyreállíthatja
 nemzeti és alkotványos bántalmak sérelmeit, sőt ezek-
 nek elejét is veheti; de mi ennél több, sokkal több: el-
 lenállhatlan progressionak tüzi ki irányát, 's mind-
 magával sodor; mert hiszen ha vajmi szép is hűvéd-
 ni a' hazát, de ez mindig szomorú kénytelenség marad,
 azért haladva egészségre 's virágzásra emelhetni a'
 hont, még is kimondhatlanul szebb, és alkalmasint a'
 legnagyobb emberi szerencse. Vagy más szavakkal:
 míg némely mások o p p o s i t i o i k ö v e t k e z e t e s s é g r e
 állítják honunk felüdülését 's egykori boldog-
 ságát, addig én ezek sarkalátát a' t a l p r a e s e t t h a z a i
 hűség következetességére építem, 's ekkép nem olly párt-
 nak egyoldalú csökönységétül — várom újjalakulásunk
 sikerét, melly ex principio da-
 gály, apály 's minden kormány-árnyéklatok és formák
 ellen inominis et sine fine opponál; hanem illy magas
 célt — legalább saját földi létem legmagasb czélját —
 egyedül olly párt keletkezése 's minél szilárdabb con-
 solidatioja által hiszem elérhetőnek, melly párt a' tü-
 redelem, méltánylat és lehető legszaporább 's legáltal-
 jánosb progressionak nemzeti és alkotványos zászló-
 ját viszi elől, 's melly párt nemesak megtörhetlen hű-
 séggel él és hal ezen haladási zászló elveit, de annyi
 felvilágosodott értelemmel és hős lelkiülettal is el van
 telve, mikép időt, viszonyt és körülményt okszerűleg
 használva 's magát ahhoz alkalmazva, ha kell, szint-
 ugy áthághatlan gát is legyen minden zsarnokság, mint
 a' rendbontók árja ellen irtalmatlan vas-marok.

Igen, illy párt keletkezéséhez 's minél szilárdabb
 consolidatiojához kötöm én vérem felüdülését 's egy-
 kori felvirágzását, egy olly pártéhoz, mellyet addig is,
 míg embryóban levő politikánk árnyéklatai definiáltabb
 alakokba fognak szakadozni, 's akkor tán alkalmasb ki-
 tételre is tehetendünk szert, „hazainak“ szeretnék ne-
 vezni; ámde „hazainak“ a' szó szent és nem elferdített
 's annyi előítélettel 's aljas énésséggel egybezagyvá-
 sított értelemében, mint a' millyenben tünik fel a' haza
 képe olly sok előtt, minthogy fájdalom, a' haza olly
 nagy szám előtt koránsem cél, de egyedül csak esz-
 köz, azaz nem olly szempont, mellynek minden egyes
 érdek és haszon alá volna rendelendő, de éppen ellen-
 kezőleg, olly p r o p r i e t a s s ő t p o r t é k a, mellyet
 egyik fejős tehénként használ, másik támaszul szemé-
 lyes fölemelkedésre, harmadik czégerül mellékes czé-
 laira, negyedik parádéra és szerelmes phrasisainak
 vajmi édes de semmibe sem kerülő kitérására, 's így
 tovább.

A' haza — mint én gondolom — minden ép, azaz
 el nem törpült 's el nem ferdített, de éppen ellenkező-
 leg lelki és testileg kiképzett férfi felfogásában 's ér-
 zelme szerint, olly eszme, melly ha éppen nem ragadja
 is őt ámitások köreibé, kedélyének még is minden ne-
 mesb vágyait elannyira édesbús ringalomba hozza, mi-
 kép bármilly szédítő magasságra emelje is őt a' játszi
 szerencse negédje egyébiránt, azért egészen boldog
 még sem lehet soha, ha nem boldog hazája is, mint vi-
 szont nem verheti őt a' legkajánabb sors annyira le, mi-
 kép sebeire vajmi édes irt ne leljen, ha hona él és üdül.

'S ha a' haza eszméje minden jobbnál illy varázs-
 erővel bír, 's ekkép az igaz hazafi léte, ki olly őszin-
 tén vigad mint őszintén busul a' honnal, elválhatlan kap-
 csolatban van a' haza létével, 's e' szerint egyedül en-
 nek előmozdításában lelheti saját előmenetelét, akkor
 azt hiszem: addig is, míg az idő jobbat fejt ki, töké-
 letesen definiálja a' „hazafi“ párt azon kelléket, melly-
 hez felvirulásunk reményét én kötöm, minthogy az em-
 beri és általános progressio törvényei 's az eddig elő-
 adottak szerint illy pártnak fő lényege és fő ten-
 dentiája természetesen alkotás leend, 's a' „nega-
 tio“ egyedül kényszerített kivétel állapot.

'S már hogy illy párt, mellynek egyedül a' haza
 érdeke szab törvényt, 's melly e' szerint vagy ellenzi
 vagy karjain hordja a' kormányt, a' mint ez nemzetisé-

get és alkotványt vagy sért vagy véd; már hogy illy párt, addig is míg idő és politikai előmenet határozottabb árnyéklatokra szakasztandja közönségünket, leverjen minden többi pártot — ámde magátul értődik, egyedül az épen most definiált hazafisági kellékek sulya által — azt adja Isten, minthogy ez olly sine qua non, melly nélkül soha ki nem bontakozhatik honunk alacsony és maga magában duló létébül, 's pedig, mert kevesen és aránylag még gyengék vagyunk, elleneink viszont számosak és aránylag még erősek: 's ekkép a' szájhazafiak, rendbontók 's egyáltalában a' selejtesek leverésére minden igazi hazafinak' legőszintébb kézfogása 's vállvetése elkerülhetlenül szükséges.

'S most mielőtt bevezéném ezen cikket, és azon elemzést lehető legközelebb alkalomra hagynám: hogy vajjon a' kormánynak, mint ujjalakulásunk másik fő tényezőjének, nemzet és alkotvány iránti hajlama mikép volna legokszertiebben biztosítandó — legyen szabad még e' néhány sort saját igazolásomra felhozni, hogy, midőn én a' telekdíji ügy sikere végett elkerülhetlenül szükségesnek tartván, most hiányosan definiált pártkülönbség nélkül minden hazafi kedélyre appellálni, és egy uttal politikánk némi aberratioit, menyire birtam és a' hely szüke engedé, kiténtetni, legtávolabbrul sem volt szándékom magyar rokon vérem loyaltását venni kérdésbe, avagy árnyéket vetni az oppositioi, mint nemkülönben a' conservatív táborokra általján. Nem, ez nem volt szándékom; mert ha a' magyar nemzet nem áll is olly fényben a' nagy világi vélemény itélőszéke előtt, mint a' millyenben velem együtt a' magyaroknak minden valódi hive — ámde ez okbul nem 'hizelgője' — azt ragyogni látni ohajtáná, 's hogy ha e' tekintetben számos bonyodalmi anomalia mellett nem egy magyar énekesnek és főkettlennek lelken iróztató bünsúly fekszik is, minthogy nem egy teszi magát a' haza elibe, 's ennek becsületére nem egy áraszt szennyet, azért az igazságos bíró előtt az egyetemes nemzet a' loyaltásnak bizonyosan éppen olly fényben fog állni, valamint az oppositioi, conservatív, vagy bármilly pártnak azon általjános és legőszintébb vágyát sem veendi az illyes bíró bármilly távulról is kétségbe: „legjobb tehetségük szerint szolgálni a' hont.“

'S ehez képest a' hazafiai kedélyekre sem hideg vizet önteni, vagy azokat éppen megsérteni nem volt czélom, valamint a' már létező erők szétbontását sem tervezém, de éppen ellenkezőleg, midőn megmutatni iparkodom, hogy pártérdeknél még valami magasb is van, t. i. a' haza, 's hogy ekkép az igazi hazafinak magátul kell löknie a' selejtesek szibbasztó terhét, inkább a' jobbak kézfogását 's együttmunkálását eszközölni vala lelkem vágya.

Mi végre azokat illeti, kik rólam tán saját lényegük szerint itélve azt hiszik: „egész türekedésem csak oda üt, mikép magannak valami pártot alkossak“, ezeknek azt válaszolom: Igen, párt alkotása czélom, ámde koránsem saját személyem feltolása, de egyedül honunk haszna végett, mert ambitiom éppen nem oda vág, miszerint kolompos vagy pártvezérként fénydegéljek egy pár nap, hanem hogy habár közlegény sorban utólsó helyütt, ujjalakulási küzdelminkben ne legyek legutólsó 's legsikeretlenebb munkás, ámde én is hinstem itt ott el jövő felvirágzásunk némi magvát!

Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

A' febr. 29kei 110d. főrendi ülés részletei 's kitünőbb előadásai köv.: Az üzenetbeli vezérelvről, hogy t. i. a' városok országgyűlési szavazatjogának belrendezésökkel összekapcsolatása 's a' kettőnek kölcsönös föltételezése, a' fens. elnök azon kérdésre, vajjon nem jobb lenne e' ezen kérdés végső eldöntését akorra hagyni, midőn az egész munkálat fölötti tanácskozássokból kitétszik, mennyiben egyeznek meg a' két tábla nézetei az elrendezés fölvele körül? egy m. b. elhalasztás ellen nyilatkozott 's az üzenet iránt a' két tábla egyesülését előleg kívánta, csak azért 's, mivel előre látható, hogy a' t. RR. ezen kívánatuktól elállni nem fognak, sőt ezen elhalasztást némi fogásnak is tekinthetnek. Ez alkalommal a' városok mostani inconstit. állását 's azokban uralkodó rendetlenséget, mellyből a' törvényhozás által kiemeltetendők, rajzolván, az üzenet elvének csak a' munkálat végéni eldöntését csupán idővesztésnek tartotta 's azért az üzenet tisztini elfogadtatását kívánta. Ellenben egy m. gr., noha a' két tárgy szoros összeköttetését nem tagadta, mégis az üzenet elvének föltételekinti elfogadása ellen nyilatkozott, azt számtalan nehézségnek látván alávetve. Ha a' m. főRR. az átküldött munkálatot rendesen tárgyalják, azt teszik, mit a' két tábla kölcsönös állása, az országgyűlési szokás 's

a' dolog természete kíván, 's csak a' városoknak a' munkálatban foglalt belső elrendezése helyén leend az üzenet feltétele tanácskozási tárgy. Ha itt csupán kívánságról volna szó, ugy osztoznék a' szónok a' Rdek kívánatában, de szükséges föltételként az elrendezést tagadhatlan hisztóriai jog ellenében felállítani nem lehet, azért e' kérdéssül a' tanácskozássok végén határozhatni; mi által szónoknak nem szándéka elmellőzni a' tárgyat vagy megtagadni, hanem az egyességet könnyíteni. A' városok állása ügyében nevezetes vala egy gróf köv. előadása: A' szab. k. városok orsz. gyűlési állása politikai éltünk napi kérdései közt legsürgetőbbek közé tartozik; a' keserűség, melly az utóbbi orsz. gyűléseken a' városi követek sorából kitört, vést rejt, villámterhes felleg az, melly hazánk egén mind fölebb vonul; ezt az igazság szelével szétosztatni, amaz a' hazafiság szeretetével lecsilapítani, jogszerűség 's józan politika parancsolva intenek; senki közülünk nem tudhatja, mit rejt a' jövő kétes födele, ki tudja, nem jönnek e' majd idők, midőn e' nemzetnek állni kell egy testbe forrva, mint egy óriás férfiu áll! 's ha ekkor nem állana, azért nem állna, mert a' honban ellenségei vannak, mellyek, ha jókor akarjuk, barátink lehettek vala; 's ha minden érdek, mellynek igényeit a' szent igazság isten-erejét támogatja, elkeseredten azon osztály ellen fordulna, melly közel egy ezreden át a' nemzetet megförtvelten magköve volt, milly átok nyomná korunk emléket. Más nemzeteknél városokban fejlődött ki legelőször a' biztos és szélesb alapokra épített polg. szabadság tiszta felfogása, városok törték meg hajdan az erőszak-szülte igazságtalan hatalom lánczait, műveltség és szorgalom bölcsojji, szabadság és nemzetiség legerősb támaszai a' városok valának, 's hogy ez nálunk nem így történt, hogy épen minálunk a' k. városok nem voltak jótékony hatással a' nemzetiség 's polg. szabadságra, ezt a' törvényhozás százados mulasztása 's gyakran ismételt hibái okozták. A' magyar t. hozás a' kir. városokat kiváltságok által kiemelte a' nép sorából, elszakasztá azokat annak érdekittől, a' nemesség pedig épen nem hajlott őket polgári tekintetben magához fölemelni. Idegen elemekből keletkeztek egykor k. városink, 's eldőlünk elmulasztották ez elemeket a' nemzettel egybeforrasztani, és még mi is bátran bántás nélkül elmondhatjuk a' polg. rend egy résziről Tacitus szavait „sunt tales, quorum aut nulla aut alia est patria.“ Szibbasztó a' k. városok állása, hibás függő állásuk, hibás belszerkezetük, hibás közigazgatásuk; t. hozásunk századok óta mit sem tett egy önálló polg. rend kifejlesztésére, ennek tehát meg kell történni 's pedig minél hamarabb; mert elválasztó ponton állunk már; jól mondá a' városok rendezéséről honunk egyik fötekintélye, még hatalmunkban áll szeretet, bizodalom és igazság köteleivel a' városokat a' nemzet érdekéhez kötni, hatalmunkban áll még bennük czélszerű törvények által kifejtetni azon morális erőt, melly által egyedül képesek honunk virágzását előmozdítani; azért csekély nézetem szerint nem elég a' városok orsz. gyűlési állásáról és szavazatjogáról rendelkezni, de szükség egyszersmind rendelkezni egy független polg. rendről; elő kell teremteni, ha nem léteznék még, azon elemet, melly jövő nagyságunk 's boldogságunk fötényezője. Kivánom tehát, hogy ezen kérdés, melly itt fölállított, most döntessék el, ezt kívánta gondolom azelőttém szolt m. gr. is (közben szólás: nem) akkor engedelmet kérek, hogy jól nem fogtam fel a' m. ur előadását. Egy hasonló véleményü gróf még azon indokot is adá hozzá, mikép a' munkálat végén tán kiszülhetne, hogy nincs is szükség ezen kérdésre, 's így a' rá fordított idő csak vesztettnek fogna tekintetelni. Ő az egész kérdésben Achillest nem lát, csak akadályt. De tulnyomó vala a' t. RR. üzenetét pártoló többség. Az elsőben szolt báró még azzal is megelégtült volna, hogy most más ne mondassék ki, mint az, hogy a' két tárgy nem elkülönözve, hanem együtt lenne bocsátandó kir. sanctio alá, mert ő az el nem rendezett városoknak még két voksot sem hajlandó adni. Ez alkalommal egy püspök így nyilatkozott: A' sz. kir. városok századok óta ősi alkotványunk kiegészítő lényegéi tevén, azok jogai 's kiváltságai honi törvényinkben gyökerezvén, azokat codificatio utján sem lehet egy pár sorral eltörleszteni 's halomra dönteni. Ezen szempontból indulván, 's a' tanácskozás alatti munkálatot a' városok ama magna chartájának, mellyben azok minden jogai 's törvényes viszonyai foglaltatnának, 's mellyen egyedül azok helyhatósági belszerkezete és szavazati joga alapulna, nem tekinthetvén, a' munkálat bevezető cikkét magam is kihagyandónak vélem, mert az ugy is fölösleg, mivel közaxioma: lex posterior derogat priori. Ehez járul még az, hogy a' kérdéses bevezető szakasz csak aggodalomra 's különféle magyarázatra nyujtand dús anyagot, mert

a' bevezető cikk ezen szavainak, „minden ezel ellenkező törvény, gyakorlat, rendelet, vagy határozat eltöröltetik“, természetes magyarázata az, hogy ama törvények, gyakorlatok, rendeletek, határozatok, mellyek a' javasolt törvényvel ellenkeznek, eltöröltetnek ugyan, hanem ama törvények, gyakorlatok, rendeletek, határozatok, mellyek azzal nem ellenkeznek, e' előbbi erejüket föntartandják. Ámde mások a' fenidézett szavakat olly értelemben veszik, hogy azon időpontban, mellyen a' javasolt törvény legfelsőbb helyben hagyást nyered, az előbbi törvények, gyakorlatok, rendeletek, határozatok azonnal megszűntetnek, 's csak a' történet tisztelt régi maradványi leendnek. Ezen magyarázatot nem helyeselhetvén, b. m. főispán indítványához járulok. Számos szónok leginkább az illy elmellőzés v. elhalasztásból támadandó aggodalom megszüntetését vélte szükségesnek, míg végre az országgyűlés egyik fötekintélye a' kérdést végkép azon figyelemzetéssel dönté el, hogy a' rendi üzenetben foglalt elv már ezen tábla által is elfogadva az első felírásban foglaltatik. Noha természetesb volna, előbb az egész munkálaton keresztül menni, mégis a' kedélyek megnyugtására az üzenet feletti előleges tanácskozást nem ellenzi. Megjegyzés nélkül azonban nem hagyhatja, hogy elvontan soha nem ismerheti meg, miszerint valamelly testület alkotványos jogát annak elrendezéséről föltételezni lehetne; mert így ez elvet szinte a' megyékre 's magára az országgyűlésre alkalmaztatni lehetne, mellyek elrendezése hasonlag szükséges; de a' városoknál, mellyek hisztóriai jogukat idők folytában elvesztették 's ennek okául főképp hiányos belszerkezetök adatik, a' gyakorlati tekintet a' RRdek kívánsága mellett szól. Ezen 's még számos illy értelmű nyilatkozat után a' fens. Nádor a' közölttük végzést kimondotta. Átmenvén aztán a' munkálat tárgyalására, annak bevezetése az egésznek végére utasított; a' „törvényen alapszik“ szavak helyett pedig „törvény által szabályoztatik“ tétetni határozaták. Az 1. §. mint a' munkálat folytában a' „kerület“ és „körület“ szó helyett „terület“ hozatott egy nm. elnök és főispán által javaslatba 's elis fogadtatott. A' 2. §. így fog hangozni: „A' város mint önálló köztörvényhatóság törv. felsőbb felügyelés alatt közügyeit önmaga igazgatja“; a' 3. §. pedig: „Azon tér, melly a' város határán belül fekszik, 's mellyen a' város t. hatósága gyakoroltatik, teszi a' város területét. A' „kivételek“ rovatból az 5. §. itt elhagyatni 's a' városok hatóságához tétetni rendeltetett. A' 6. §. c) alatt a' „köz rendőri tekintetben“ kitétel e' szavakkal pótoltatik: „köz rendőri, politikai 's büntető tekintetben.“ A' 7. §. előtti rubrum kezdetén: „A' curialis 's egyéb kivételes 'stb.“ fog állani; maga pedig az említett 7. §. így: „A' curialis és egyéb kivételes telkekre nézve a' magányjogi viszonyokat 's azokból következő haszonvételeket csak a' város 'stb.“

111d. országos ülésben a' m. FÖRdek mart. Ién a' k. városok ir. elrendezési munkálatot folytatván, a' 9. és utána köv. §§ban foglalt bekeblezést egy főispán, mint az aviticitási és fiscusi jogokba ütözöt kihagyatni kívánta; egy báró pedig a' szerkezetet ezel kívánta pótoltatni: „§ 9: Olly telkek, mellyek a' város határába foglalva vannak, de területéhez nem tartoznak, abba bekebleztethetnek, 's viszont olly telkek, mellyek a' város területéhez tartoznak, abból kikebleztethetnek.“ 1. §. Ha a' beligazgatás tekintetéből olly tér, melly a' város határába foglalva van, de mellyen a' város t. hatósága nem gyakoroltatik, v. a' város határába be nem foglalt szomszéd tér czéloztatik a' város területéhez csatoltatni, az illy tér bekeblezése csak törvény által eszközölthetik.“ 2. §. A' város illy esetben a' t. hozó testhez folyamodik, folyamodása következtében orsz. befizesség küldetik ki, a' felek meghallgatása mellett a' szentforgó szükségét körülményesen megvizsgálendő 's a' tapasztaltokról véleményes tudósítást teendő, melly tudósítás folytán az illyféle keblezés törvény által határozatatik el.“ Ezen kihagyási indítvány, az épen most közöltetett módosítás, 's a' t. RR. szerkesztése fölötti viták, sokkal mélyebben vágta az aviticitás, fiscalitás sb. kérdéseibe, mint az e' leinte várható vala, sőt mint egy m. főispán megjegyze, egészen más térére hozattak át. Miután mind e' mellett a' délutáni három óraig tartott ülés eredmény nélkül mégis eloszlott, itt csak a' tanácskozássok folytában kifejlesztett főbb elveket érintjük. Elkülönöztetett a' hatóság és a' birtok fogalma. Ha csak az első forog fen, bizonyos, hogy beligazgatási 's rendőri tekintetéből a' hatóság összpontosítása szükséges. Ez azonban nem hozza magával azon szükségét, hogy a' kérdéses tér a' város birtokába menjen által, a' tulajdoni szentség pedig megkivánja, hogy a' tökéletes bekeblezés csak magányuton történhesék, 's eziránt a' t. hozás senkit se kényszerithessen. Mi-

után kétségtelen, hogy a' nemesi tőr tulajdonsága a' bekeblzés által megváltozik, mert ez a' bekeblzés természetéből foly, nem tagadható, hogy általa az aviticitás és fiscalitás kényes kérdése lényegiben illetetik meg, 's minthogy ezen bekeblzés főokául a' közbátorság 's igazságszolgáltatás könnyítése 's a' zavarok megszüntetése hozatik fel, nem szükséges, hogy ezért a' maradék 's kir. fiscus illy mellesleges uton fenálló jogaiktól megfosztassanak. Igaz ugyan, hogy ha a' birtok tisztázása egyesre nézve kényelem, akkor a' városra nézve szinte szükség; de valamint e' tekintetből a' magányszerződést lehetőleg könnyíteni kell, ugy addig, míg az aviticitás 's a' korona joga el nem töröltetett, bármint tekintetből egy 3diknak jogairól kényeserítőleg még a' törvényhozás sem rendelkezhetik, valamint az aviticitás kérdését sem lehet illy módon praecoccupálni. A' hatósági kérdé s r ő l csak a' t. hozás rendelkezhetik. Magát a' bekeblzési kérdést azonban a' jelen munkálattól nem lehet kihagyni és ki szükség mondani: mikép kelljen történni a' változásnak. Ha, mint némely tagok kívánták, a' kérdés a' hatóság körüli kérdés mögé soroztatnék, előre látható, hogy ott is kerüend elő tekintet, mely az akkori végzés által praecoccupálnék, 's így az e' munkálattal körüli tanácskozás merő halasztás leendő. Ellenben más szónokok épen e' fontos kérdésekről intézkedést nem kívánták egyesekre hagyni, hanem itt a' t. hozás befolyását látták szükségesnek, mert a' bekeblzendő tőr a' város tökéletes birtokába jő, nehogy idővel inhibitió, idézés, invaliditónak legyen helye. A' törvényhozás mellesleges uton is intézkedhetik fenálló jogokról a' közbj tekinetéből, valamint ez már az urbérnél, pesti hidnál, váltótörvénynél is történt. Illy vitakozások közben végre az világott ki, hogy az incorporatio eszméje a' nemesi természet megszüntetését hozza magával, 's bár magányalku vagy törvényhozás által történnék a' bekeblzés, ez mindig mások jogait semmisíti meg 's mivel a' kérdés a' magyar alkotvány legbensőbb lényegébe vág, a' fens. Nádor, még több szólni akaró tag levén, a' tanácskozás folytatását jövő ülésre halasztá.

162d. ker. ülésben m a r t. 1jén a' hajdukerületi rendezés Xik része 322. 's köv. szakaszai iránt az illető képviselők utasításai előterjesztése következtiben, részletes vitakozások nélkül történt apróbb változtatások után, az adószedés módjáról intézkedő szakaszok, jelesen a' 342ik fölött fejtett ki huzamos vita. E' szakasz tartalma köv. „Általányosan rendeltetik, hogy sem a' helybeli adószedőknek, sem pedig a' kerületi pénztárnoknak illető naplókba bevételt önkezükkel beírni nem szabad; hanem az adóbeli szolgáltatásokat egy, e' végből különösen a' képviselői gyűlés által kirendelendő tanácsbeli, a' közbjvedelmeket a' gazda, más különös bevételeket pedig az írja belé, kire a' summa beadása különös határozat által bízott. E' szakasz ellen az illető ker. követek, 's utánok számos megyei képviselő előterjesztették, mikép azon viszony-különbségnél fogva, mi az adó-befizetés ügyében egyes helységek 's a' megyei kezelésmód közt fönforog, a' kérdéses szakasz rendelete részint lehetlen, részint fölösleges; lehetlen az, hogy az adóbeli szolgáltatás végett egy, a' képviselői gyűlés által kirendelendő tanácsbeli mindenkor kénszen legyen a' munka által elfoglalt népnek bármely időben bevitt adóját bejegyezni: mert így örökösen együtt kellene lakni a' jegyzővel 's t. b.; de fölösleges is, mert az egyesek adókönyvecskéibe történni szokott beírás elég ellenbiztosíték az adókezelési hűségéről. Az ellenvéleményük azonban lehető legnagyobb rend 's biztosság- eszközés végett tovább is a' szerkezethez ragaszkodtak, 's mind lehetősége mind czélszerűsége kimutatásaul többször felszóltattak. Történtek némely módosítási javaslatok is; hogy a' tanácsbeli helye t t egy külön ellenőri hivatalnok állíttassék, de ez az újabb fizetés miatt terhelőnek 's a' szakaszbeli intézkedés nyomán szükségtelemek találtatott. Végre szavazat alá kerülvén a' kérdés: maradjon e' a' szerkezet vagy módosíttassék? a' többség annak megtartását határozá. A' köv. szakaszok, némi kis módosítások mellett, a' munkálattal jegyzőjének némi fölvilágosításin 's az illető ker. követek hivatalos előterjesztésin kívül, bővebb vitatás nélkül elfogadtattak, kihagyatván a' 391, 399, 400 és 401ik szakasz, mely három utóbbi, mint az orsz. 's mellék-utakról szóló inkább a' kereskedési munk. tartozónak mondatott, mint ide. Volt némi észrevétel az őrseregéről intézkedő 427—433 szakaszok iránt, mind a' ker. képviselők, mind némely megyei követek akkorra kívánván ezt halasztatni, midőn a' banderialis rendszer; de a' többség a' szerkezet mellett maradt, e s u p a n a' 427ik szakasz módosíttatván akép, hogy a' Hajdukerület minden választó lakosa (minden jövedelmi census megállá-

pitása nélkül) 40 éves koráig rendes szolgálatot tenni köteles. Így az egész munkálattal vizsgálata befejeztetett, és a' RRék eloslása előtt az elnökség által másnapra, mint bold. néhai Ferenc királyunk évfordulati halálózása napján, a' székesegyházban 10 órákor tartandó gyászmisére hivatnak meg.

163d. ker. ülésben mart. 2kán napirendre tűzött tárgy az országgy. ifjuság által Szathmár vgye követe Uray Bálint e l l e n elkövetett kihágás tárgyában f. évi febr. 6kán kelt k. k. levél volt. Mindenekelőtt elolvastatott az érintett k. k. levél. Huzamos szünet és hallgatás után fölszóltat végre egy m. követ: Vigasztaló d o l o g, ugymond, hogy az 1791ki, 1811ki 's 1839ki események után a' kormány illy leiratot bocsát ki, melyben a' salvus conductust épségben tartatni szorgalmazza. Örvedetes tünemény, hogy ő fels. a' salv. conductus megsértetése tárgyában eljárás törvényben kívánja meghatározatni; valamint az is, hogy midőn ő fels. a' salv. conductus megsértését megtudta, ezt az országgy. bejelentette; mert ebben nyilvános elismerése foglaltatik azon elvnek, hogy illy események iránti intézkedés egyedül az országgyűlést illeti. Örül végre, hogy ez által alkalom adatik bizonyos tények emlékéit az utókorra is átadni; mert az orsz. napló tanusítani fogja, milly elégtételt vehet magának a' közvélemény. Mennyiben a' k. k. levél azt mondja, hogy a' salvus conductus megsértetett: ezt a' RRéknek ignorálniok nem lehet; de ennek kivilágosodása vizsgálatról függ, 's ennek megtétele 's eredvényéről adandó tudósítás végett személynök ő nmegát megkérendőnek véli. A' kir. levélben levő többi elvet azonban készséggel meg kell ragadni, 's azokhoz képest a' t a n a c s k o z á s o k rendes folyam á r a nézve is jónak látná mindkét t á b l á r a n é z v e kötelező erejű általányos törvényt alkotni, mellynek elvei szerint 's határin belül a' két ház önkörében külön szabályok által is rendelkezessék a' tanácskozási csend és illedelem föntartásáról. E' t. javaslat-elkészítést azonban nem tartja mindjárt eszközendőnek, a' mennyiben maga a' k. k. levél is a' k. k. előterjesztvényekre utal, mellyekre nézve tudjuk, hogy azokat tárgyalni kötelességünk; de a' már megkezdett 's folyamban levő tárgyak halmazát e' miatt elhalasztani nem lehet; hanem tekintetben tartatván a' kir. levél, a' t. javaslatkészítéssel foglalkodásnak akkor leendője, midőn a' tanácskozási rend ügye, a' kizemelve fölvendő utasítások közt előkerüend. Most a' szólo sem fölírast, sem üzenetet nem vél szükségesnek, hanem az általa előterjesztetteket csupán egy az orsz. ülésbe átvendő határozatban gondolja kifejezendőnek. Utána egy más m. követ nyilatkozatván, hogy véleménye nem egészen különbözik az előtte szolt tagétól, a' tény fölötti vizsgálás végett szükségtelemek látja az elnök fölszóltatását; mert az a' csend 's illedelemre csupán e' teremben ügyel föl; a' mi utczákon történnik: a' rendőri, megyei v. kir. táblai bíróság elibe való. A' kir. levélben az mondatik, hogy a' salvus conductus meg van sértve, 's ennek orvoslása sürgettetik: igen, de senki által panasz nem tététt; ótalmunkat pedig csak nem tolhatjuk senkire; 's közbenjárásnak is csak akkor volna helye, ha már valami lépések történtek volna a' kérdéses ügyben, mellyek tvénybe ütöknének. Szólo tehát a' k. k. levél első része iránt bővebben nyilatkozni fölöslegnek tartván, 's az előbbi tag nézetét, a' főnebbi kivétel mellett magáévá teszi. Főfigyelmet érdemel itt azonban a' k. k. levél második része, mely a' tanácskozási csend 's illedelem biztosításáról, tehát a' hallgatóság ellenébeni rendelkezésről szól. Erre nézve meg kell jegyezni, hogy a' hallgatóság nemcsak az orsz. gyűlési ifjuságból áll, de mindenféle más külön rendű és miveltségű egyedekből. Hogy e' közönség magát igen sokszor illelen zajgással viselte, 's olly kitérőseket tön, mellyek a' tanácskozási rend és méltósággal össze nem férhetők, azt senki nem tagadhatja, ki e' teremben gyakortabb megjelent vagy csak a' hírlapok tudósításit olvasta; lehetlen volt pedig egyszersmind azt nem ohajtania, hogy mind ez ne történnék; mert valóban, néha, midőn az ember e' terembe lép, n e m tanácskozó, hanem választói gyűlésen vélné magát, elannyira, hogy a' leglényegesebb előadások iránt sincs figyelem 's nem eszközölhető a' szükséges csend. Szükség tehát, hogy az utczai események iránt szóló törvények helyett, mellyek igen szigoruak, 's épen azért ritkán alkalmaztatnak, czélszerűbbek hozassanak; de különösen szükség házi szabályokról gondoskodni; mert ezen nem létiben nem lehet igazi vélemény szabadság 's a' szólásszabadság néha egészen elnyomva, többnyire pedig korlátozva leendő. Mi magát a' szónokot illeti, ő e' részben ugyan nem panaszkodhatik; előadási közben mindenkor méltányosságot tapasztalt; tehát nem önérdék vagy némi

bántottság mondatja vele mindezt, hanem mert szem- és fültanuja volt azon illelen tapsoknak, rivalgó éljenzéseknek vagy gúnyos kacajoknak, mellyek a' vonzalom, hevültség vagy ellenérzet jelenségei gyanánt kitérve, addig tartottak, míg az illetők belé nem untak. Szomorú tanuja volt 's valóban a' RRék mindnyáján, hogy a' szólási jog néha egészen elnyomatott. Kérdem, folytatá szólo: vajjon azok követei vagyunké mi, kik e' helyen illy hatalmat gyakorolnak; vajjon ő k e t illeti e' a' szavaink és tetteink fölött itélés joga? v. távollevő megbízóinkat, kiknek parancsát teljesíteni kötelességünk? Elismeri a' szólo, hogy szabad, de nyilvános tanácskozás mellett, a' hallgatóságtól legkisebb érzelmnyilatkozást is megtagadni akarni bajos dolog; de határt szabni minden esetre lehet és kell. Más részről meg kell jegyeznie, hogy voltak esetek, midőn nem a' hallgatóság, hanem a' tábla tagjai által történt a' zaj és félbeszakasztás; e' tekintetben hát szintugy szükséges a' rendezés, mint az ifjuságra nézve, mely az illető követek gondjára van bízva, mellynek tehát illy intézkedés igazi érdekében történnik, minthogy idővel ő k foglalandják el azon helyeket, mellyeken most a' képviselők ülnek. A' karzaton nevelt és neveletlen, müvelt 's müveletlen egyede gyűlnek össze; ezekről a' zabolátlanság ifjainkra is elragad, 's így eltántorodva 's rendtelenségekhez szokva, idővel sem teljesíthetendik kötelességüket. Mivel pedig tapasztaltuk, miszerint néha e' tábla tagjai közt sem volt csend eszközölhető többszöri elnöki felszólítás daczára is; e' részben az elnököket szinte föl kell ruházni bizonyos csend- föntartási jogokkal. Szükségesnek látná tehát a' kerül. elnökök hozzájárultával a' jegyzőséget az utczai tények iránt hozandó t. javaslat, ugy szinte a' házi szabályok kidolgozására megbízni. Mivel tovább a' tanácskozási teremben a' jelen nem levők követei is helyet foglalnak, kiket egyébiránt a' RRék önköréből tetteleg kizártak, sőt több ízben ki is nyilatkoztak, hogy őket e' tábla tagjainak elismerni nem akarják; irántuk is t. javaslatot kívánna készíttetni, 's erre hasonlag a' jegyzőség volna megbízatandó. Mindez nem babonáság, nem lehetlenség, csak akarat kell hozzá. Javaslattal hozhatna tán a' jegyzőség az előterjesztések könnyebb hallhatása végett szónokszéket is; azonban itt részletekbe bocsátkozni fölösleg, azt híven, hogy a' jegyzőség minden szükséges iránt kellő figyelemmel fog viseltetni; tehát ebbeli javaslatát a' RRék továbbá is figyelmükbe 's pártolásukba ajánlja. A' 3dik szónok is egyet értett az elsöben fölszóltat taggal, előadását azon általányosságokkal szöven át, hogy hol a' vér kissé gyorsabb mozgás, ott nem lehet olly csendet kívánni, mint p. o. Németország vagy Hollandiában; mint ezt a' francziák 's angolok példája is mutatja. A' közvéleményt nem kell, de nem is lehet elfojtani, melly ha néha tulmegy is, itél királyok és nemzetek fölött, és semmi törvénynek nem engedelmessedik; mert fölül van minden törvényen és korlátón 's t. b. A' köv. tag, így nyilatkozék: A' köv. kir. leirat, két részre oszlik, egyik részében az adatik elő, hogy Uray Bálint az utczán az országgyűlési ifjuság által „cum manifesta salvi conductus diaetalis violatione“ meggyaláztatott, 's hogy e' törvénytelen tett megboszulására már a' kellő rendeletek is megtétettek. Erre nézve tehát az országgyűlési testületnek teendője nincs. Azonban a' k. leirat ezen részében találatik mégis egy bizonyos kifejezés, mely a' t. RRék figyelmét nagy mértékben igényli, t. i. az „cum manifesta salvi conductus diaetalis violatione.“ Minden alkotványos nemzet maga képviselőit bántalmatlanság paizsa alá helyzé, 's ez vajmi szükséges is ahoz, hogy a' nemzet képviselői bármely hatalom ellen is meggyöződésük-szülte véleményüket szabadon kijelenthessék; 's a' ki e' bántalmatlanságot megsérti, az alkotványt alapelveiben támadja meg; ugyanazért szükséges itt megvizsgálnunk: vajjon az említett követi bántalmatlanság megsértetett é, és alkotványunk elleni e' merény csakugyan elkövetetett é vagy nem? Szónok nem abban tartja a' salv. conductust, hogy egy azzal bíró egyed, mint magányos személy, más magányos személy által meg ne sértethessék, mert ezen értelmezésből tisztán az következnék, hogy egy salv. conductussal nem bíró egyed mindenki által szabadonsértethetik meg, a' mi csakugyan nem áll. Nézete szerint minden jól elrendezett statusban 's Magyarországon is, minden polgárnak vele született salvus conductusa van minden más privát személy irányában. Szónok nem is képzelhet szomorubb polgári állást, mint millyen volna egy olly státusban, hol a' magányjogi törvények csak olly egyedeke sértésit kívánának megboszulni, mellyek salvus conductussal vannak ellátva. Az orsz. gyűlési salvus conductus nem magányos személyek, hanem hatóságok, 's talán leginkább a' kormány irányábani bántalmatlansá-

got föltételezi, 's ez tulajdonképp abból áll, hogy egy országgyűlési követ, mint követ, semmi nemű tettei 's beszédeiről a hatóságok által kérdőre ne vonathassék; 's U. B. urral ezt nem is tette semmi hatóság, mert a k. leirat azt mondja, hogy ő az országgyűlési ifjuság által gyalázott meg; minthogy pedig az országgyűlési ifjuság nem hatóság, hanem magánytörvények rendelkezése alatt álló egyes individuumokból alakult testület, semmi sem bizonyosb, mint hogy általuk a követi bántalmatlanság, (melly csak hatóságok által sértethetik meg) nem sértett meg, hanem az egész esemény rendes törvény útjára tartozik, mellyen a vizsgálat már csakugyan meg is kezdett. De mi ebbe nem avatkozhatunk, erről felelni fog az eljáró bíróság azon örök bíró előtt, ki mindnyájunk tetteit egy kor számon fogja kérni ottan, hol valamint egyrésztől nem lesz közvélemény, ugy nem lesz más részről k. leirat, hanem itélni fog az örök bíró az örök igazság törvényei szerint. A' mi feladatunk: a' k. leirat második részére terjeszteni figyelmünket, hol t. i. a' hallgatóság kicsapongásai korlátozása iránt törvényhozatalra utasítottunk. Kétséget nem szenved, hogy a' hallgatóság, különösebben ez országgyűlésen a' tanácskozási rend megzavarásával az őt illető szerénység határait túljárta. Nem akar szónok az ifjuság tribunus plebise lenni, 's nyíltan megvallja, hogy valamint voltak oly idők, mellyekben a' nemzet illy kisszerű manoeuvrekre szorulni látszott, tagadhatlan hogy voltunk oly szomorú állásban, midőn az illy picziny demonstratiók is nyomtak valamit a' súlygyenyben: ugy tagadhatlan az is, hogy mostani fejlődöttség állapotunkban semmi sem ártalmas az ellenzéki állásnak, mint egy illy incompetentis auctoritás beavatkozása; mert rossz argumentum még a' legszenvedelmesebb állítást is népszerűtlenné teszi. De hogy ezek iránt sikeresen intézkedhessünk, meg kell vizsgálnunk a' baj nemző okait. Szónok nézete szerint a' hallgatóság ezen túljárási kedésének több oka van 's hogy me s z e ne menjünk, első 's legközelebb okai mi vagyunk; mi magunk vagyunk figyelmelenek 's talán némiképp türelmetlenek az ellenvélemények iránt. Azt hiszem, hogy ha az egész követi kar minden esendzavaró részletes conversatiót és sugdosást köréből kiküszöbölvé, méltó komolysággal figyelmeztetné a' szótára, a' hallgatóság közül senki sem lenne oly merész, ki e' méltóságos, ünnepléses csünet megzavarni bátorodnék. Második oka azon nem ugyan alapos, de mégis plausibilisnek tetsző nézet, miszerint a' hallgatóság a' közvéleményt kifejtő szabad sajtó hiányában magát a' közvélemény pótlékának 's mintegy organumának tekintti. 3dik ok ezen méltóságot nélkülöző tanácskozási terem, miről valamint meg kell a' rendező dicséretére mondani, hogy azt jobban elrendezni nem lehet, ugy az is tagadhatlan, hogy tanácskozási legalkalmatlanabb. 4dik és legfőbb oka az, hogy a' haza ügyei fölötti tanácskozás végett az ország egy szögletébe vonulunk, mintegy elbuvunk hazánk népe virágja elől, 's kerülni látszunk azon nyilvánosságot, melly egyedüli eszköz számot kérni és számot adni sáfarkodásunkról. Hisz itt Pozsonyban kikből áll a' parlamenti auditorium? Tulajdon irnokinkból, kik minden más elem, minden támasz és irány nélkül magukban állnak fatalságuk 's jóindulatjuk érzetében, 's teszik azt, mit szívök sugal, a' nélkül hogy t e t t ü k e t megfontolás korlátozná, mert azon korban, mellyben irnokink vannak, bizony nem igen van még elég ideje az embernek öntetteit fontolgatni. Ha az országgyűlés az ország szívében, a' haza fővárosában tartatnék, ott h o l a' hallgatóság nagy részét egy megfontolás által kiképzett, tapasztalás által szilárdult 's elemült koruakból álló elem formálná, mellynek itélete a' fiatalabbaknak is irány adna: meg van győződve szónok, hogy a' tanácskozási rendet a' hallgatóság soha nem zavarhatná meg. Mire nézve igénytelen véleménye szerint, ezen k. leiratra válasz gyanánt ő fels. föl kellene terjeszteni, hogy a' hallgatóság korlátozására legezelszerűbb l e n n e az országgyűlésnek Pesten, jól elrendezett teremekben és szabad sajtó kíséretében tartása. Rokon nézetekből indult ki a' köv. szónok is; a' tanácskozások mostani jellemének okául, az előbbi szónok által előterjesztettek kivül még azt adván, hogy minden tárgyalás alá kerülő kérdésbe, nem eléggé biztosított nemzetiségünket látjuk beszöve, 's viszonyink egész kapcsolata nem olyan, hogy ezek természeténél fogva a' tanácskozások nyugodtan 's hideg vérrrel folyhatnának. Óvatossá kívánta ennél fogva tenni a' RRt, hogy intézkedéseikben tulszigoruan ne legyenek, 's reményét fejezte ki, miszerint az ifjuságban a' becsület és hazafiság érzete hathatósan működni fog: elejét venni jövőre minden oly ténynek, melly magára nézve szégyenítő l e n n e, a' törvényhozásnak pedig „perplexitást“ és bajokat okozna. Elismeri, hogy voltak

magának a' táblának is oly pillanatai, mellyekben a' csend és figyelem épen annak tagjai által zavartatott; de ő nem is ohajt síri csendet, 's nem kívánja, hogy az itt ülők „marionettek“ legyenek; mert B e n t h a m szerint szükséges is, hogy egyik vagy másik tag, ha ugy érdemli, figyelemmel ne hallgattassék; ez egyik mód arra, hogy a' tanácskozások végtelenre ne terjedjenek. Azt egyébiránt el nem ismeri, hogy ollyas történt volna, mi a' vélemény szabadságot elnyomni akarhatá; gyengesség is volna ezt zaj által engedni; sőt voltak, kik épen ekkor fejtettek ki legnagyobb erőt 's nyilatkozatuk tüzeiben csendet idéztek elő. Egyébiránt pártolá P. m. követe javaslatát, szinte nem kívánván azonnali intézkedést, mivel, ugymond, még a' rescriptum „influxusa“ alatt vagyunk. Utána egy idős követ nyilatkozék, hogy személyes tudomása szerint e' teremben a' salvus conductus nem sértetett meg; mi pedig az utcán történt, ahoz a' táblának semmi köze. Egy más m. követ a' k. k. levelet szerkezetére nézve nem a' legszerencsésnek nyilvánította, minthogy benne az utcai eset a' tanácskozási rendtelenségekkel összefoglaltatott, 's ez utóbbiak miatt új törvény kívántatik, a' nélkül hogy az eddigiek elégteleneknek mondatnának. A' tábla iránti bizalmatlanságot látott Sz. megye követének azon tetteiben, hogy szenvedett bántalmát, illő intézkedés végett, nem a' háznak jelentette be. Mig tehát az elnöktől a' vizsgálat mibenléte meg nem tudatik, tovább menni nem lehet. Új általános törvény hozatalát nem látja szükségesnek; mert a' crim. codexben van rendelkezve a' személyes sérthetenség iránt; a' tanácskozási rendre nézve pedig törvényt hozni nemcsak fölösleges, de káros is, mert így a' tábla legtöbb jogát bocsátná a' törv. hozás másik része elbe, t. i. az önmaga iránti szabad rendelkezést. Elégnek tartja ennél fogva a' P. m. követe által mondottakat csupán országgyűlésbe átvendő határozatban kimondatni, 's elnök ő nmgát a' dolog és vizsgálat mibenlétéről adandó tudósítás végett megkérni, a' ház szabályinak alkotását pedig, nehogy a' főforgó tárgyak hátramaradást szenvedjenek, későbbre halasztani; mert, különben is annyi még a' teendő 's annyiba kezdettünk már, hogy ha mindent végezni akarunk, az országgyűlésem három évig is eltarthat. Történt még néhány felszólalás, a' szabályokat részint haladéktalanul kidolgoztatni, részint elhalasztatni sürgető, egyszersmind ellenmondva azon állításnak, mintha a' tábla tagjai a' k. kir. levél influxusa alatt állának, vagy Pozsonyban 's a' mostani tanácskozási teremben szintugy nem lehetne csünet és rendet állítani elő mint Pesten, vagy bármely fényes palotában; mert illy okoskodásból az következnek, hogy szalmafüdél alatt szükségképp rendtelenségnek kellene uralkodni. Végre a' es-i indítvány ellenében P. m. követe visszahúzta a' hozatali javaslatát, 's a' többség fölkiáltás utján Cs. m. követeét fogadta el.

Budapesti napló. A' hajóhid majd két héttel munka után tegnapelőtt végre csakugyan elkészült, 's azóta már életveszély nélkül történhetik a' közlekedés. — A' gőzhajók rendszeren járnak már mind az al mind feludán f. hó 6ika óta előbb, nem indulhatván az el nem takarodott parti jég miatt; az igért „Remény“ azonban még nem kezdé meg a' pályázást, a' dunagőzhajózási társaság Buda nevű 40 ló erejű gőzöse azonban egy pár hét múlva kiszállandó a' Dunasikra. — Mult hétfői akasztásnál 3 tolvajt kaptak tetten, az egyik órát, más kettő pedig zsebkendőket lopott; megjegyzésre méltó, hogy hár szert mind a' három zsidó. A' nézők számát nagytíz nélkül 20 ezerre tehetni, 's reggeli 4 óra után csoportonként özönlött már a' kandi sokaság Pestről Budára, melly visszajövet közben nem győző magasztalni a' bakó piros bársonysüvegének ragyogó arany himzését, 's azon ügyességét, mellyel műtételét végzé. Egész estig számos ember tivornyázott a' bitók körül rögtönözött csapszékében. Ez elég szomorú 's rendőrségileg csakugyan roszalható, azonban illyes majd mindenütt fordul elő, hol nyilvános kivégzések történnek. — A' „Külföldi Regénytár“ 23dik kötete tegnap jelent meg, „Robin Hood“ első kötetének vége. — Játékszíni krónika: nemz. színpadunkon f. hó 1sején adaték „Norma“ dalj. 2 felv. Schodelné ismét jellességű szereplése mellett, 2kán Telepi jutalmul bérszűnettel „Londoni koldusok“ dráma 5 felv.; 3kán „Farsangi iskola“ vigj. 4 felv.; 4kén Fűredy jutalmul bérszűnettel először „Figaro lyánya“ vaudeville 5 felv., Melesville után francziából ford. Egressy Benj., nézők szép számmal; e' franczia ujdonság igen mulattató, 's ámbár majd tizenegyedfélig tartott, mégis folytat vidor kedvben tartá a' közönséget 's ezelszerű kurtitásokkal 's franczia társalgási modorba ütköző némi darabosságok elsimitásával még számos vig estét szerezhet; vannak azonban francziafaló németek 's illetőleg német lapok, mellyek nagy botrányt látnak benne, minthogy Bonapartera 's első neje némi árnyék háramlik belőle; ez mégis különös! vannak német lapok, mellyek sok franczia beszélyt közlenek, sőt még divatképekre is franczia aláírást metszetnek, mintha német olvasóik nem tudnának németül, 's e' mellett mégis rendszeren minden ellen ki-

kelnek, a' mi franczia. 5kén „Borgia Lucretia“ dalj. 3 felv.; 6kán az úrvíz által károsult aradiak fölsegítésére bérszűnettel „Szökött katona“ vigj. 3 felv., Bartay, a' napi költségeket levonván, az egész jövedelmet szíveskedett e' jótékony célra átengedni, 's örömmel mondhatjuk, hogy a' színház meglehetősen teli volt, sőt a' páholyok is mind ki voltak adva; a' két német színház még eddig nem mozog e' tekintetben; 7kén „Figaro lyánya“ vigj. 5 felv. — Szerdán martz. 13kán Szerdahelyi jutalmul először adatik bérszűnettel „Az ezred lyánya“ vigj. 2 felv. Donizettitől. — Most jelent meg 's minden pesti műárusnál kapható „Hódolat“ körmagyar zongorára, Travnyik Jánostól, Bohus-Szőgyény Antonjának ajánlva. Ára 30 kr. pőben. A' vízkárosult aradiak 's ipar-egyesület számára tíz tíz példányt ajándékozott a' derék szerző. — A' kegyes iskolai szerzet hangya-szorgalmu oktatása alatt a' budai tanodában febr. 29dikén ment véghez a' félévi nyilvános előadás; Köfűnger Frigyes, Pozsavec Imre, Králicz Kálmán, Frank József, Csernyus András, Fridl Leopold, Dulánszky Ferdinand 'st. magyarul szavaltak; az elsőre nézve különös megjegyzést érdemel az, hogy német születése dacára nemcsak szavalt a' tárgyat, hanem egyszersmind maga készítette. Szintazon tanító rend pesti kir. gymnasiumában az első félévi próbatétek bevégezése után válogatottabb ifjak martz. első ésmásodikán a' hazánkban annyira szükséges szavalási jártasságukat számos vendég előtt dícső 's épületes példásságu előmenettel tanusították; mart. 3ükán pedig felolvastattak a' 658 számra menő ifjuság érdemszerinti névrendezete. Így teljesíti emberi 's hazafi és polg. szép magas rendeltetését e' kimondhatlan hasznoszerzet már majd másfél századi szakonkeresztül 's terjesztgeti 28 rendű oktató intézeteiben a' miveltség malasztos áldását hazánkban. A' Hírök érd. szerkesztőjét meglopta Szabó József közhir 's az Ungar szerint Pesten elfogtatván ennek 's a' kárnak leírását lapjainkban közleni fölöslegnek tartók örvendve hogy a' kár legalább nagy részben megkerül, a' tettesnek illy hamar hurokra kerülté által.

Szepes megye február 5kén kezdett évnegyedes közgyűlésének nevezetes tárgyai ezek: 1) első alispán beadta jelentését a' megye egészségi, közbátorsági, utépítési, közpénztári 's törvénykezési többnyire kedvező állapotjáról, valamint az adó-behajtásról 's a' községek magtáiról is. Mindössze mult évben csak 33 büntettes volt 's csak két büntetőper maradt folyamban végezellenül. De a' börtönök roszak és kicsinyek; tűz és jégeső sok volt; a' nemesi pénztár üres. Minélfogva az építészeti választmány tervet fog készíteni a' börtönök megigazítására, az országgyűlési követek napdijai kölcsön által fognak fűdözteni 's a' szolgabírák oda utasítottak, hogy a' községi magtárakról jövő gyűlésig jelentést tegyenek. 2) Határozatott, hogy ha valamely megyei tisztviselő egy hónapnál hosszabb időre a' RR. engedelmé nélkül a' megyéből eltávozik, távolléte idejére fizetése ne járjon. 3) Olvastattak az országgyűlési követek öt rendbeli jelentése, az utolsó 1844 jan. 28káról. Utasításul adatik: hogy a' követválasztások érvényességéről ne az országgyűlés, hanem az illető megye örszéke ítéljen. 4) Glós Károly tiszti főügyésznek hivataláról lemondása közszajnálattal hallgattatott és szokott helyettesítés végett a' m. főispánnak be fog jelenteni. 5) A' jan. 23kán kelt k. k. leirat a' magyar nyelv dolgában hálás érzéssel fogadtatott, 's a' megyei tisztviselőknek ajánlatott, hogy jelentéseiket ezentul magyarul tenni iparkodjanak. 6) Az eskütszékerekre nézve az országgyűlési követeknek meghagyatik, hogy azok létesítését tovább is ellenezzék, ha pedig a' többség azok mellett nyilatkoznék, legalább azt sürgessék, hogy azoknál csupán nemes személyek bíraskodhassanak, egyébiránt az e' részben kiküldött kerületi választmány munkálatát bővebb utasítás-nyerés végett a' megyének küldjék meg. 7) Fölvétetett az országgyűlési utasítást készítő megyei választmány jelentése a' népnevelés tárgyában. Tíz év leforgása alatt lefizetendő egy millió pő forintnyi segedcempénzre e' megye rá áll, még pedig úgy, hogy azt csupán a' nemesség viselje. De a' választmány azon javaslatát — hogy a' mennyiben ez a' néptanítókat képező intézetek szükségére elegendő nem volna, a' hijányt ő fels. a' megürült püspökségek jövedelméből pótolni méltóztassék, a' papság élénkül ellenzette, abban vélvén a' legelső lépést láthatni a' papi jószágoknak közállományi jószágokká változtatására, utóljára végzésé lön ő felségét megkérni, hogy nem épen a' megürült püspökségek, hanem bármily más jövedelmekből is a' néptanítókat képező intézetek költségeit fűdözni méltóztassék. 8) Következett napon a' népnevelési tárgy folytatván, az egész vitalközös más fordulatot von 's eredmény az lett, hogy miután ő felsége már ugy is őt, néptanítókat képező, intézet föllállítását megrendelni méltóztatott, de különben is, minden vallásfelekezetet vagy illyenekkel, vagy elegendő gymnasiummal 's lyceummal el van látva, a' tegnap ajánlott egy millió kamatja ne illy intézetek alapítására, hanem az iskolai tanítóknak rendszeres fizetésükre fordítottassék, a' mennyiben t. i. ezek fűdözésé-

